

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 De kledingindustrie van Bangladesh: misstanden en oplossingen

8 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- het eerste aspect van afhankelijkheidstheorieën: scheve machtsverhoudingen in ontwikkelingslanden 1
- met een gegeven uit tekst 5 1
- het tweede aspect van afhankelijkheidstheorieën: afhankelijkheid van westerse landen 1
- met een gegeven uit tabel 2 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens afhankelijkheidstheorieën zijn in ontwikkelingslanden grote inkomens- en machtsverschillen tussen de politieke en economische elite en de grote groep armen. Deze verschillen worden gezien als een effect van kapitalistische verhoudingen: rijkdom is mogelijk door de armoede/uitbuiting van anderen 1
- In tekst 5 is te lezen dat er sprake is van een politieke en economische elite: politici zijn vaak direct of indirect verbonden aan de kledingindustrie. Een derde van de parlementsleden is daarbij lid van een werkgeversorganisatie ofwel is zelf kapitaalbezitter (r. 36-44). De elite doet er alles aan om de arbeiders in de fabrieken uit te buiten, geen verbeteringen van de arbeidsomstandigheden aan te brengen (r. 9-15) en de vakbonden buiten de deur te houden (r. 60-64) 1
- Volgens afhankelijkheidstheoretici is de elite afhankelijk van de vraag naar producten uit het Westen (en daarom wil de elite de productiekosten zo laag mogelijk houden) 1
- Uit tabel 2 is af te leiden dat de exportproducten van het land grotendeels (87%) uit de kledingindustrie komen 1

9 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- het noemen van een kernconcept bij hoofdconcept verandering en het toepassen van een element van dit kernconcept op tabel 2 1
- toepassen van een ander element van dit kernconcept dat een verklaring geeft voor het sluiten van het veiligheidsakkoord zoals weergegeven in tekst 6 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van juist antwoord:

- Het kernconcept globalisering:
Bangladesh is niet alleen economisch meer en meer **afhankelijk geworden** van de westerse vraag naar kleding (tabel 2) 1
- maar is daardoor ook meer **afhankelijkheid geworden van de internationale druk om mensenrechten en veiligheid van werknemers in de kledingindustrie te waarborgen / meer afhankelijk geworden van internationale (westerse) druk om (westerse) normen en waarden (cultuur)** op het gebied van arbeidsomstandigheden en -voorwaarden in de kledingindustrie in te voeren, zoals de roep om de rechten van de werknemers te respecteren en het stellen van veiligheidseisen aan fabrieken met als resultaat het sluiten van het veiligheidsakkoord. (tekst 6)
(Globalisering betekent dat **internationale verbindingen en afhankelijkheid op het gebied van economie, cultuur en levensstijl toenemen**) 1

10 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

toepassing van kernconcept samenwerking bij het ontstaan van het veiligheidsakkoord met gebruik van twee gegevens uit tekst 6

voorbeeld van juist antwoord:

Het veiligheidsakkoord is tot stand gekomen door **samenwerking**, er heeft namelijk een proces plaatsgevonden waarbij groepen en/of staten **relaties vormen om hun handelen op elkaar af te stemmen voor het behalen van een gemeenschappelijk doel**.

Internationale kledingbedrijven, internationale en Bengalese vakbonden en NGO's hebben **overeenstemming kunnen bereiken over een akkoord** (r. 1-9 van tekst 6) dat **als gemeenschappelijke doel** heeft het realiseren van veilige kledingfabrieken en verbetering van de arbeidsomstandigheden (r. 14-23 van tekst 6).

Opmerking

Alleen 2 scorepunten toekennen wanneer zowel gebruik van het kernconcept als gebruik van de gegevens juist zijn.

11 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

toepassing van kernconcept conflict bij de uitvoering van het veiligheidsakkoord met gebruik van een gegeven uit tekst 7

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van juist antwoord:

Er is een **conflict** ontstaan tussen de regering van Bangladesh en de inspecteurs van het *Accord on Fire and Building Safety* (tekst 7). Hier is sprake van een situatie waarin de actoren **doelstellingen nastreven of waarden aanhangen die strijdig zijn en daardoor met elkaar in botsing komen**.

Het gaat om botsing tussen het realiseren van veilige fabrieken (veiligheid) (tekst 7) versus (waarschijnlijk) behoud van economische bedrijvigheid/inkomsten voor de bevolking/de staat/welvaart/werkgelegenheid van Bangladesh.

Opmerking

Alleen 2 scorepunten toekennen wanneer zowel gebruik van het kernconcept als gebruik van de gegevens juist zijn.

12 maximumscore 3

een juist antwoord bevat:

- een uitleg van een gevolg van het veiligheidsakkoord voor de verandering van machtsverhoudingen in de Bengalese kledingindustrie met gebruik kernconcept macht en ondersteund met een gegeven uit tekst 5 of 6 1
- idem de sociale ongelijkheid in Bangladesh ondersteund met een gegeven uit tekst 6 of 8 1
- idem de (politieke) cultuur in of rondom de Bengalese kledingindustrie ondersteund met een gegeven uit tekst 8 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Gevolgen voor de verandering van machtsverhoudingen in de kledingindustrie:
 Het veiligheidsakkoord **beperkt de handelingsmogelijkheden** van politici/fabrieksbazen, waardoor hun macht – **het vermogen** om de kosten laag te houden / arbeiders uit te buiten / lage lonen te betalen – wordt beperkt (r. 9-15 van tekst 5). Of het veiligheidsakkoord versterkt de positie van de arbeiders (r. 21-26 van tekst 6). Gevolg is dat de machtsverschillen kleiner worden 1

Vraag	Antwoord	Scores
	<ul style="list-style-type: none"> • Gevolgen voor de verandering van sociale ongelijkheid in Bangladesh: Het veiligheidsakkoord versterkt de positie van de arbeiders (r. 21-26 van tekst 6). / Werknemers die vakbonden oprichten hebben soms nog te maken met intimidatie van werkgevers (r. 11-12 van tekst 8). Wanneer door druk van het veiligheidsakkoord de vakbonden als serieuze overlegpartner worden gezien, dan kunnen de vakbonden daadwerkelijk de arbeidsomstandigheden van de werknemers verbeteren en bewerkstelligen dat de lonen verhoogd worden. Dit zou een verbetering van de positie van werknemers op de maatschappelijke ladder betekenen, leiden tot een eerlijke verdeling van belangrijke zaken (loon en welvaart) en betere behandeling van de werknemers, dus de sociale ongelijkheid zal kleiner worden in het land • Gevolgen voor de verandering van de (politieke) cultuur in Bangladesh: Onder de werkgevers dient een cultuurverandering plaats te vinden namelijk dat overleg met vakbonden normaal is: dat werkgevers de opvatting/het geheel van waarden en normen gaan onderschrijven dat onderhandelen over arbeidsomstandigheden en arbeidsvoorwaarden niet alleen in het voordeel is van de arbeiders maar ook in het belang van de werkgevers (r. 20-23 van tekst 8) 	1 1
13	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • het noemen van voorbeelden van democratisering uit teksten 5 en 8 • een uitleg dat dit voorbeelden zijn van democratisering 	1 1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van democratisering. Volgens r. 45-50 van tekst 5 worden de individuele grondrechten, waaronder vrijheid van vereniging en collectief onderhandelen, onvoldoende nageleefd, waardoor het moeilijk is om vakbonden op te richten. Door buitenlandse druk en het veiligheidsakkoord krijgen de werknemers meer mogelijkheden om voor hun belangen op te komen en lid te worden van vakbonden (r. 6-10 of 20-23 van tekst 8) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Deze veranderingen op politiek gebied zijn voorbeelden van democratisering, want er vindt een verschuiving van macht plaats van weinig mensen (de eigenaren van de fabrieken en politici) naar steeds meer mensen (de werknemers), waarbij die macht steeds effectiever door de grotere groep benut kan worden (middels vakbonden en de machtsmiddelen van die vakbonden) 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 1

De quota voor geslacht, leeftijd, opleiding, regio etc. zijn bepaald om tot een representatieve steekproef te komen, dat wil zeggen dat de steekproef overeenkomt met de gehele onderzoekspopulatie, in dit onderzoek de Nederlandse bevolking (onderzoekspopulatie). Dus moet er verhoudingsgewijs uit alle regio's, leeftijdsgroepen etc. een evenredig aantal mensen komen.